

($P < 0,01$).

Отже, встановлено залежність рівня молочної продуктивності, живої маси, промірів та об'єму вим'я корів-первісток від величини вим'я-масо-метричного індексу; виявлено динаміку змін досліджених селекційних ознак залежно від інтенсивності відбору за вим'я-масо-метричним індексом. Зі зростанням вим'я-масо-метричного індексу із 5,0–6,9 до 13,0–14,9 спостерігається підвищення надою за 305 днів лактації у середньому на 1015 кг, масової частки жиру в молоці – 0,06 %, білка – 0,02 %, кількості молочного жиру – 31 кг, молочного білка – 23 кг, живої маси – 94 кг, промірів будови тіла (висоти в холці, навкісної довжини тулуба, обхвату грудей та об'єму вим'я).

Список використаних джерел

1. Визначення вим'я-масо-метричного індексу у корів-первісток сумського внутріпородного типу української чорно-рябої молочної породи [Текст] / Н. П. Радченко, Ю. І. Складенко, Н. О. Дорошенко, І. В. Несін // Зб. наук. пр. ЛНАУ, серія «Сільськогосподарські науки». – Луганськ, 2007. – № 77 (100). – С. 220-223.
2. Екстер'єр молочних корів: перспективи оцінки і селекції [Текст] / Й. З. Сірацький, Я. Н. Данилків, О. М. Данилків [та ін.]; за ред. Й. З. Сірацького та Є. І. Федорович. – К. : Науковий світ, 2001. – 146 с.
3. Зубець, М. В. Методи і значення екстер'єрної оцінки молочної худоби [Текст] / М. В. Зубець, Ю. П. Полупан // Нові методи селекції і відтворення високопродуктивних порід і типів тварин: мат. наук.-виробн. конф. – К., 1996. – С. 74-75.
4. Петренко, І. П. Удосконалений індекс будови тіла молочних корів [Текст] / І. П. Петренко, М. С. Гавриленко, О. І. Мохначова // Розведення і генетика тварин: міжвід. темат. наук. зб. – К. : Науковий світ, 2002. – Вип. 36. – С. 133-134.
5. Прогнозування продуктивності молочних корів [Текст] / І. П. Петренко, Ю. П. Полупан [та ін.] // Вісник СНАУ, серія «Тваринництво», 2003. – Вип. 7. – С. 163-169.

Лесик Оксана

к.с.-г.н., с.н.с.

Калинка Андрій

к.с.-г.н., с.н.с.

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН
м. Чернівці

Шпак Людмила

к.с.-г.н., п.н.с.

Відділення ветеринарної медицини та зоотехнії апарату Президії НААН
м. Чернівці

ІНОВАЦІЙНЕ ДОСЯГНЕННЯ У СТВОРЕННІ М'ЯСНОГО КОМОЛОГО СИМЕНТАЛУ ХУДОБИ НОВОЇ ГЕНЕРАЦІЇ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ БУКОВИНИ

Нині в умовах фінансово-економічної кризи набуває великого значення вивчити, селекційно - генетичні методи створення комолих сименталів худоби нової генерації з використанням кращого генофонду симентальської породи м'ясного напрямку

продуктивності зарубіжної та вітчизняної селекції для отримання конкурентоздатної дешевої та екологічно чистої, та якісної яловичини в умовах Карпатського регіону України, що є актуальністю.

Багаторічна селекційна робота, яка тривала більше 18 років шляхом поглинального схрещування створювався буковинський тип м'ясного комолого сименталу худоби для Карпатського регіону України. Оригінаторами буковинського типу м'ясного комолого сименталу худоби та його високопродуктивних семи заводських ліній є науковці Буковинської державної сільськогосподарської дослідної станції НААН та спеціалісти ДПДГ „Чернівецьке” с. Цурень Герцаївського, ДП „Рокитне” СТОВ „Авангард”, СІМ МЗІД „Гай” Новоселицького, ПП „Колосок-2” Кіцманського районів, Чернівецької області. На самому початковому етапі базовим господарством було визначено ДПДГ „Чернівецьке” с. Цурень Герцаївського району Чернівецької області Буковинської державної сільськогосподарської дослідної станції НААН в якому основна робота із виведення нового типу де сконцентрована в основному в племінному заводі цього ж господарства і було вирішено назвати його буковинським типом м'ясного комолого сименталу худоби, за місцем ареалу розведення.

Розробленим стандартом для створення масиву передбачалося одержання тварин з чітко вираженою тіло будовою, які стійко успадковують комолість, червону різних відтінків масть, характеризуються легкістю отелення, відтворювальна здатність їх не менше 85 %, жива маса бугаїв-плідників 750-850кг, корів 550-650 кг, бичків у 18-ти місячному віці – 500-550 кг, витрати кормів на 1 кг приросту 6,5-7,6 к. од., та забійний вихід – 61,3 %.

М'ясний симентал нової генерації характеризується високою енергією росту і оплатою корму, міцною конституцією, достатньо високою відтворною здатністю, легкістю отелення корів, багатоплідністю приплоду. Всі ці якості має створений новий буковинський тип м'ясного комолого сименталу худоби, що дає можливість розводити тварин в умовах промислової технології без передчасної втрати здоров'я та плодючості. Тварини нового типу компактні, гармонійного складу, із глибокими та широкими грудьми, рівною лінією верху, з добре розвинутою задньою третиною тулуба, з міцним кістяком, без явних пороків екстер'єру. Мускулатура розвинута на усіх частинах тулуба, зад відзначається добрим розвитком м'язів, м'ясний тип чітко виражений, не дуже об'ємистий кістяк, масть палева та червона. Порівняно з материнськими породами тварини нового буковинського типу м'ясного комолого сименталу худоби характеризуються високою технологічністю, відрізняються спокійним норомом, набагато краще використовують культурні пасовища, грубі та соковиті корми, які виробляються в базових господарствах Буковини.

Із всього поголів'я тварини генотипу 5/8м/с х 1/8с складають 85 %, а 3/4м/с х 1/4с є 15% Їх співвідношення варіює від частки спадковості поліпшуючої породи. Тварини генотипу 5/8 м/с х 1/8 компактні, комолі, червоної масті, більш темнішого відтінку. Сформований високопродуктивний масив м'ясної худоби м'ясного комолого сименталу характеризується наступними показниками: жива маса повновікових корів становить 545-650 кг, молочність за 210 днів – 196 - 225 кг, інтенсивність росту молодняку на відгодівлі 950-1150 г, маса туші бугайців у віці 18-24 місяців 265- 275 кг, забійний вихід 60-62 %.

При формуванні буковинського типу м'ясного комолого сименталу худоби

враховували: генеалогічну структуру кожного стада, оцінку тварин за походженням, конституцією, екстер'єром, росту та розвитку шляхом співставлення одержаних даних з вимогами виробленого стандарту для даного типу. По створенню м'ясних комолых стад нового типу сименталу проводилася поетапно в чотири виробничих селекційних племінних етапах з 1988 року по 2017 роки.

Робота в базових господарствах Чернівецької області де проводилася консолідація стад і всього масиву, формування генеалогічної структури з виявленням родоначальників нових ліній та родин, які характеризуються стійкою спадковістю та господарськими корисними ознаками; жорстке вибракування маточного поголів'я, які не відповідають вимогам цільового стандарту; закладання ліній і родин; проводився племінний продаж, як телиць та бугайців господарствам Чернівецької та іншим областям України.

Тому визнання інноваційним досягнення є створення буковинського типу м'ясного комолого сименталу худоби нової популяції для передгірської, лісостепової та гірської зон Карпатського регіону України. Відбір плідників, які виявляють високопродуктивних лідерів для майбутнього м'ясного типу комолого сименталу, які характеризуються високим індексом племінної цінності; консолідація і відбір тварин з вираженою природною комолістю для створення, як нового інноваційного селекційного досягнення у скотарстві України.

Вивчення формування генеалогічних елементів структури типу породи, проведено ще з першого етапу роботи на основі оцінки продуктивних та племінних якостей імпортих м'ясних сименталів бугаїв-плідників. Кращі з них стали родоначальниками первинних родинних груп. Проведення щорічної оцінки бугаїв за якістю нащадків та їх синів і дочок за власною продуктивністю дозволило закласти 7 ліній та 14 родин, родоначальницями яких є видатні корови, під час їх удосконалення ефект селекції визначив ряд факторів, які використовували в племінній роботі з даним типом. Створення ліній проходило шляхом розгалуження їх та виділення найбільш перспективних гілок на видатних продовжувачів лінії. На основі віднесення до комплексного складу стада з даних росту та розвитку тварин і з врахуванням оцінки їх племінних та продуктивних якостей, визначено родоначальників перших ліній у стаді: Ахіллеса 369, Абрикотта 58311, Сигнала 120, Гарко 305988, Метца 529019743 та Хорну 020358533. Для м'ясного комолого типу сименталу та його заводських ліній характерний високий генетичний потенціал росту та продуктивності, комолість, червона масть, пристосованість до умов промислової технології та використання пасовищ, про що свідчать результати оцінки кращих продовжувачів ліній, в яких добові прирости живої маси становили за весь період вирощування 850 -950 г.

За останні роки проведено серію дослідів з вивчення забійних і м'ясних якостей бугайців, які досягають у 18 - ти місячному віці живої маси 500 кг і вище, у 21 -24 місяць мають живу масу 650 -750 - кг. Маса парної туші бугайців у 18 місяців становить 265-350 кг. Забійний вихід – більше 61,3 %, коефіцієнт м'ясності 5,5 - 6,0 кг. За цими показниками тварини відповідають вимогам стандарту даного типу. Проведені дослідження в базовому господарстві ДПДГ „Чернівецьке” з використанням м'ясних комолых симентальських бугаїв породи м'ясної худоби на коровах симентальської породи свідчать про те, що у 18-ти місячному віці помісний молодняк як телички, так і бугайці, переважають ровесників в середньому на 12 % ($P < 0,05$). Забійний вихід туш помісного молодняку – 59,0-61,3 %, що на 1,8-4,7 % вище, ніж у

ровесників, одержаних від худоби молочного напрямку продуктивності.

Економічна оцінка ефективності нового селекційного досягнення – буковинського типу м'ясного комолого сименталу показала, що дохід від використання над ремонтного молодняку за рахунок ефекту селекції становить 903,3 тис. грн., а виручка від продажу на одну голову – 1358 грн., на 1 кг маси туші – 4,59 грн. Це підтверджують фактично досягнуті показники в господарствах, які займаються впровадженням дешевої технології утримання буковинського типу м'ясного комолого сименталу худоби.

Таким чином з метою підвищення економічної ефективності розведення м'ясного комолого сименталу худоби нового типу планується вести селекційну роботу, спрямовану на зростання молочності і плодючості м'ясних корів та підвищення ділового виходу телят, що дасть змогу значно підвищити м'ясну продуктивність для Карпатського регіону Буковини.

Марусич Александр

к.с.-х.н., доцент

Лукашевич Дмитрий

зооинженер

Белорусская государственная сельскохозяйственная академия
г. Горки, Республика Беларусь

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРОИЗВОДСТВА ГОВЯДИНЫ В МОЛОЧНОМ СКОТОВОДСТВЕ

На мировом рынке ежегодно увеличивается спрос на мясо говядины. Республика Беларусь, как государство, обладающее необходимым потенциалом, стремится отвечать современным требованиям рынка мясной продукции. Республика Беларусь имеет давние традиции в области животноводства и мясопереработки. Рынок мяса и мясопродуктов – один из крупнейших сегментов продовольственной отрасли страны. Белорусские потребители тратят более \$ 1,3 млрд. в год на мясо в супермаркетах, предприятиях быстрого питания, специализированных магазинах и ресторанах. В отрасли занято 17 % общей численности работников всего агропромышленного комплекса и 19 % совокупной стоимости основных производственных фондов АПК. На долю мяса и мясопродуктов приходится 30–32 % всех затрат на производство продовольствия в республике. В структуре розничного товарооборота мясной продукции принадлежит 11–13 % [1].

Республика Беларусь является крупным игроком мирового продовольственного рынка и ежегодно экспортирует до 350 тыс. тонн мяса и мясной продукции. Приоритетными рынками для белорусского экспорта остаются страны СНГ, в особенности страны таможенного союза – Россия и Казахстан. Белорусское мясо и мясная продукция востребована и на других рынках, тем не менее, экспортируя в страны Таможенного союза, предприятия имеют возможность максимизации прибыли. Важнейшими преимуществами белорусской мясной промышленности